

PROSVEETA

Izbija vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and holidays.

Uredniški in upravljaški prostori: 2637 S. Lawdale ave.
Office of publication: 2637 S. Lawdale ave.
Telephone: Lawdale 4635.

LETO—YEAR XIII. Chicago, Ill., sobota, 17. aprila (April 17th) 1920. STEV.—NUMBER 91.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 3, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burlison, Postmaster General.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ALI BO ZMESNJAVA NA ZELEZNICAH KMALO KONCANA?

GOVORICA GEE OKOLI O SPRAVNI PONUDELI.

Granau je po aretaciji podal izjavo.

Chicago, Ill. — Služi se govoriča, da bo predložena nova pravna ponudba od strani kolodvorskih uslužbencev in da se kolodvorski uslužbenec vrnejo na delo, če bo pravna ponudba sprejeta.

Tiralnice za aretacijo kolodvorskih uslužbencev je bilo izdanih trideset, toda prvi dan je bilo aretiranih le tri in dvajset uslužbencev.

Pred zveznim komisarjem Masonom, ki je imel določiti poročstvo za aretirane uslužbence, se je vnela precej ostra besedna bitka med državnim pravnikom (Linom in njih zagovornikom Daniel Cruicom. Državni pravnik Clime je govoril, da so aretirani uslužbenec izvršili velik zločin in je povdaril: "Občina je odvisna od železnic, da vzdržuje življenje in ta stavka je ustvarila resno situacijo."

"Ti možje so žrtve industrijalnega položaja," je hitro odgovoril zagovornik Cruice.

Državni pravnik je zahteval, da komisar določi za vsakega aretirane uslužbenca po deset tisoč dolarjev poročstva. Zagovornik Cruice je odgovoril, da so vsi aretirani uslužbenec posestniki in da zadovoljuje za vsakega posebej značka za dva centa, da se odzovejo pozivu in pridajo pravočasno in vsakega na sodišče.

Državni pravnik je ugovarjal, češ, da so med njimi lahko tudi delavci, ki se selijo iz kraja v kraj.

Komisar Mason je končal besedno bitko med državnim pravnikom in zagovornikom na ta način, da je za vsakega določil deset tisoč dolarjev poročstva, naka je pa dejal: "Gospodje, storil bom nekaj neulaganega. Vaš zagovornik Daniel Cruice in drugi so mi povedali danes, da ste dobri ameriški državljani, da ste v sedanjih stviki skušali preprečiti vsako nasilje in da ste se obnašali kot gentlemani. To obnašanje me vodi do milostnega ravnanja.

"Moja dolžnost — ki mi je naložena — je, da stojim med vami in vlado. Vlada ne želi v tem slučaju naložiti vam trpljenja. Zaradi tega prevzamem odgovornost nase, da vas izpustim nočej. Ali mi obljubite, da se boste zmalj obnašali mirno, da preskrbite vse za podpis poročstva in da boste jutri popoldne ob dveh tukaj?"

"Bomo," so odgovorili vsi.

Retirani uslužbenec so obtoženi, da so kršili Leverjev Eivilski zakon.

John Granau, predsednik "Črnih zvez kolodvorskih uslužbencev," je podal izjavo, v kateri pravi, da organizacija ni kršila nobenega zakona Združenih držav. V tej izjavi pravi:

"Vsak mož, ki zdej ne dela, je odgovodal delo prostovoljno. Odklonili so delati dalje za \$5.35 in \$5 na dan. Določili so za vsakega za nas deset tisoč dolarjev poročstva, ker smo odklonili delo za mezo, s katero se ne moremo prehraniti. Če nas po postavah Združenih držav lahko držite, ker smo odklonili delo, tedaj ne moremo pomagati.

"To ni stavka. Tudi zahtev nismo poslali ravnateljem, dokler niso možje prostovoljno pustili dela. — Pozvani niso bili na stavo."

"Mi razumemo, da so te aretacije delo odborov bratovščin."

Odborniki bratovščin so takoj po tej izjavi rekli, da niso v zvezi z aretacijami.

VODITELJI GENERALNE STAVKE V WINNIPEGU OBSOJENI V ZAPOR.

Winnipeg, Kanada. — Pet članov stavkovnega odbora, ki je vodil generalno stavko v tem mestu v juniju lanskega leta, je bilo zadnje dni obsujenih na eno leto ječe zaradi "zarotniškega gibanja proti vladi." Obsodba je povzročila med organiziranim delavstvom v Kanadi veliko razburjenje in pripravljajo se protesti.

ZELEZNIŠKI DELAVSKI ODBOR POTRJEN.

OPOZICILJA JE BILA PROTI SKUPINI ZASTOJAJOČI JAVNOST.

Odbor se je takoj sesel na seji, da prične s svojim delom.

Washington, D. C. — Senat je potrdil železniški delavski odbor po viharni debati, ki ima presojati spore, nastajajoče med železniškimi uslužbenci in družbami. Odbor je sklenil, da se takoj sili in prične z delom.

Justični tajnik Palmer je zopet ponovil svojo izjavo, da je v ozadju tega nepokoja na železnicah revolucionarno gibanje, ki ga vodijo agenti I. W. W. in komunistične stranke v Ameriki. Izjavil je, da so bile aretacije v Chicagu izvršene po agentih justicijnega departmeta na direktno državnega pravdnika Clina po splošnem nalogu departmeta, da se položaj obvlada s trdno roko.

Praden je bil odbor potrjen v senatu, je trajala debata štiri ure za zaprtimi durmi. Po imenih so glasovali le o potrjenju Wallace W. Hangarja. Zanj je bilo vedanih 31 glasov, proti pa 24. Kritičarji so nastopili tudi proti imenovanju Henry Hunta, bivšega cincinnatskega župana, in James J. Foresterja, toda potrjena sta bila vseeno brez glasovanja po imenih.

Kritičarji so povdarjali, da niso zadovoljni z zastopniki, ki zastopajo javnost. O Foresterju, predsedniku bratovščin pisarniških uslužbencev in skladiščnih delavcev, so trdili, da je radikalec.

Zmešnjava, ki je nastala na železnicah, je seveda omejila dohodke železnic, kar pomeni, da se poveča deficit železniških družb. Če bi se ta spor poravnal mirnim potom, bi te zmešnjave ne bilo v železniškem obratu. Pričela je z zmešnjavo železniška družba, ki je odpustila J. Granauja, naka so službo odpovedali drugi kolodvorski uslužbenec. Tako sodijo v krogih strokno organiziranega delavstva o sedanji zmešnjavi na železnicah po brzobjavkah, ki so do spele iz Chicaga v Washington.

GAZOLIN SE JE PODRAŽIL — IN PODRAŽILA SE JE CENA PORODOVI.

New York, N. Y. — Društvo zdravnikov v Richmond Countyju je zadnje sredo povisalo pristojbine iz razloga, ker se je gazolin podražil. Za pomoč pri porodih bodo odslaj veljale sledeče cene: porod prvega otroka \$50, drugega \$40 in tretjega \$30; dvojčki bodo stali \$90. Doselej so zdravniki zahtevali \$25 za pomoč pri porodu.

LJUDJE V NEW YORKU MOBJAJO HODITI PO STOPNICAH.

New York, N. Y. — Takaj je zastavkalo sedemnajst tisoč delavcev, ki vozijo dvigala v večnadstropnih hišah in nebotičnikih. Ljudje vsrjajo hoditi po stopnicah.

VREME.

Chicago in okolice: V nedeljo oblačno in nestavno. Severno-vzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 38, najnižja 30. Sonce izide ob 5.08, sliže ob 6.32.

DEMONSTRACIJA PREROKOVARJEV V KANSASU

PREROKOVANI IZOSTALI SO IZOSTALI.

Serif Webb je podal resignacijo.

Pittsburg, Kans. — Pred četrtkom so se širile po mestu in okolici govovice, da nameravajo rudarji napasti ječo v Girardu in oprostiti svoje odbornike, ki so bili tam zaprti, ker se niso odzvali pozivu industrijskega sodišča. Ta govovica, ki je bila menda nalašč razširjena, je dala povod, da so bili odborniki rudarske organizacije preseljeni v drugo ječo. Gotovi interesi so posebno grdo blatili tujezemsko rudarje, češ, da so nagnjeni k nasilnostim in da pride do nasilja, če se vrši demonstrativen pohod. Na ta način so gotovi privatni interesi nedirektno šeuvali oblasti, da preprečijo demonstrativen pohod, ki je bil napovedan kot protest, ker so zaprli odbornike rudarske organizacije.

Demonstrativen pohod se je vršil. Zbralo se je več tisoč rudarjev, pa tudi drugih strokovno organiziranih delavcev se je pridružilo lepo število pohodu. Demonstracija je končala popolnoma mirno, kar dokazuje, da so gotovi privatni interesi grdo lajali, ker so prerokovali, da pride do nasilnih činov pri demonstracijah.

Neki rudar je rekel proti nekemu zvedavemu časnikarskemu poročevalcu, ki je prišel, da si ogleda napovedana nasilja in jih opiše za svoj list: "Takajšnji rudarji so organizirani, kar toliko pomeni, da se zavedajo, da z nasiljem ne dosežejo ničesar. Organizirani pa niso le strokovno, ampak tudi politično. Zaradi tega bodo obračunali z nasprotniki delavstva na volišču, nikdar se pa ne bodo dali zapeljati k izgredom. Posebno tujezemski rudarji se zavedajo, da je volilni listek njih najboljšje orožje. In če je kdo pričakoval danes izgrede, je s takim pričakovanjem goljufal le sebe."

Advokat Phil. H. Callery, ki zastopa odbornike rudarske organizacije, je predlagal novo obravnavo za zaprte rudarske odbornike. Sodnik Curran, ki je poslal odbornike v zapor, je seveda predlog odklonil. Advokat vložil najbrž prižiti na višjo inštanco.

Serif Webb, proti kateremu so privatni rudniški interesi zagnali krič, da se mora obožiti, ker je dovolil zaprtim odbornikom rudarske organizacije govoriti pred ječo v Girardu, je podal resignacijo.

SLAZNEŽ JE VPRIČO DRUGIH OTROK UMORIL SVOVO VNUKINJO.

Muskegon, Mich. — 72-letni Stuart C. Moon je prišel pred šolo in je dal poklicati iz nje svojo 10-letno vnučkinjo Irma Moon. S sabo je prinesel ostro nabrušeno sekiro, skrito pod sukno. Ko je prišla deklica iz šole, je prišel s sekiro udrihati po svoji vnučkinji vpricho drugih solarčkov, ki so prestrašeni bežali na vse strani.

Po izvršenem umoru je dejal, da jo je ubil, ker jo je ljubil in jo je hotel rešiti tega mizernega življenja.

Stari Moon je stanoval pri svojem sinu Erwin B. Moonu. Oddal so ga zdravnikom v opazovanje, kajti splošna sodba je, da stari mož ni pri zdravi pameti.

VOZINA NA ULIČNIH ZELEZNICAH SE POVISA V GLAVNEM MESTU.

Washington, D. C. — Komisija za javne potrebine je odredila, da se vozina na uličnih železnicah povisa s prvim majem na osest centov. Vozina je bila bove povisana, da bo mogoče povisati mezo uslužbenecem. Zanimivo bi bilo izvedeti, koliko dobička bo imela železniška družba od povisane vozine.

AMERIKA BO NAJBRŽ BREZ ZASTOPSTVA NA KONFERENCI V SAN REMU.

Pariz, 16. apr. — Ameriški poslanik Wallace v Parizu niti novomenovani poslanik Johnson v Rimu še nista prešla nobenega pooblastila za udeležbo konferenec vrhovnega sveta v San Remu, ki se otvori v ponedeljek. Iz tega se sklepata, da bo Amerika brez zastopnika na konferenci, na kateri se bodo obravnavale zelo važne stvari.

KLIC IZ SIBIRIJE: "ENTENTA JE KRIVA!"

Odgovornost za okupacijo Vladivostoka leži na zavezniških.

POLJAKI IN FINCI V MIBOVNEM GIBANJU.

Vladivostok, 6. apr. — (Zakasnele). — Ivan Medvedjev, predsednik revolucionarne vlade v Vladivostoku, je izjavil, da so vsi zavezniški odgovorni za čin Japoncev, ki so zavrtno napadli Ruse in okupirali Vladivostok. Ententa je bila prva, ki je povabila Japonce, da se udeleže njihove ekspediciije v Sibirijo in ko so zavezniške čete odšle, so pustile Japoncem proste roke.

Medvedjev je naslovil na zavezniške diplomate zahtevo, da naj prisiliijo Japonce, da izpraznijo Vladivostok, izpuste zaprte Ruse in dajo zadoščenje za nasilno okupacijo. Dalje predlaga Medvedjev, da se organizira medzavezniška komisija, v kateri bodo Rusi in Japonci in katere naj sprelože varake in okolnosti zadnjih dogodkov.

Tokio, 14. apr. — Današnje uradno poročilo omenja vroče boje med Japonci in Rusi v Rozdolnjem in Spaskaji. Japonska garnizija v Slajdensku je obkoljena od treh strani in odbija ruske napade s strojnimi in napadalec imajo okrog 5000 mož. V Vladivostoku je mir.

Moskva, 15. apr. (šez Berlin). — Poljska vlada je ponovno odgovorila, da se mora mirovna konferenca vršiti v Borisovu in odklanja predlog sovjetske vlade za konferenco na nevtralnih tleh. Zunanji minister Čifirin je odgovoril, da je konferenca nemogoča v vojaški zoni in je sugestivl Moskvo, Petrograd ali Varšavo; v slučaju, da Poljaki izberejo Varšavo, tedaj morajo zajamčiti ruski delegaciji osebno varnost in pravico svobodne telegrafске komunikacije v sifri z Moskvo. Ako pa poljska vlada odkloni še to sugestijo, tedaj je Poljaka odgovornost za nadaljevanje vojne.

Premirje s Finci se je odložilo. Finska vlada se je v načelu izrekla za premirje, zahteva pa, da rdeče čete izpraznejo Pečengo. Sovjetska vlada je odgovorila, da zmagovalce ne bo kapitalral in vsledtega se bodo operacije v Kareliji nadaljevale dokler finska vlada ne pošlje ugodnejšega odgovora.

London, 16. apr. — Uradno poročilo iz Moskve se glasi, da so rdeče čete v Kavkaziji zasedle Derbent na obali Kaspiškega jezera. Operacije na Krimu se nadaljujejo uspešno.

London. — Iz Moskve javljajo, da se mirovna konferenca med Litvo in sovjetako Rusijo otvori 20. aprila. Moskvska vlada je odobrila zahtevo Litvincev za Vilno in Grodno.

SKOK Z VLAKA.

Dixon, Ill. — Robert L. Tanner, prostak sanitetskega oddelka, je skočil z vlaka, ko je vlak vozil počasi skozi postajo Union Grove. Zadobil je tako hude poškodbe, da jim je podlegel. Obledel je bil le v spodnjo obleko. Nankrat je zapustil svojo posteljo v spalnem vozni in skočil z vlaka. Nekateri sodije, da je hipno postal blazen, drugi pa menijo, da je napravil skok v spanju.

BOJ SLOVENCEV PROTI IMPERIALIZMU ITALIJE.

Italijanski imperialisti priznavajo, da podjarmljevanje ni lahko delo. Potlačeni Slovenci vidijo v socializmu edino rešitev. V Belgradu še niso edini, kako se naj reši jadransko vprašanje.

Trst, 28. marca. (Assoe Press.) — Takajšnji italijanski vojaški oblastniki pravijo, da jim je vojna zapustila veliko težko in problemov, kar se tiče kontroliranja hrvaškega in slovenskega prebivalstva v Istri in na Goriškem.

Ta teritorij obsega del jadranskega vprašanja, katerega še ni rešil vrhovni svet. Teritorij je pod kontrolo Italije odkar je bila konec vojne ustanovljena premirovna črta.

Vseh krajev je več kot 400,000 Slovencev, ki se upirajo nadzorstvu italijanske vojske poljeje. Rebelni jugoslavanski elementi podkurjeni s socializmom, komunizmom in boljševizmom, izvršujejo od časa do časa napade na italijanske straže in karabinarje v okupacijski armadi.

V okupiranih krajih je bilo v enem letu dvajset ubojev in 1000 aretacij. V Diganju je bil izvršen poskus, da se ustanovi komunistični režim. Pod poslopjem, v katerem se nahaja delavski svet, je bila skrta velika zaloga orožja in streliva, ki je bilo lastnina stare avstrijske armade. Italijanska policija je pravdočasno odkrila zastranost in v zaporu delavskih članov in tam aretirala 130 Jugoslovancev. Vnel se je boj s komunisti in med bitko je bilo poslopje porušeno z bombami.

Digan je trg blizo Pulja in v trgu bivajo Italijani v okolici pa istrski Hrvatje. Čudno je torej, kakaj Italijanski oblastniki podtikajo omenjeno "zaroto" Jugoslovancevanom. Op. ur.)

V Pulju so tudi bili boljševiški "bruhli, katere so menda organiziral jugoslovanski delavec in tđaj je velika italijanska garnizija v tem bivšem avstrijskem mornariškem pristanišču, kjer je danes vzhodna baza italijanske jadranske flote.

Blizo Gorice se tudi večkrat pojavijo nemiri in boji z nezadovoljnimi slovenskimi elementi.

Atene, Grška, 15. apr. — Iz Beigrada poročajo, da se je tam vršil včeraj velik posvet zaradi jadranskega vprašanja, toda regent Aleksander in Pašić nista bila navzoča. Pašić je izostal, ker se baje ni počutil dobro. Definitivnega zaključka ni bilo. Italijanska vlada je informirala Jugoslovijco, da je zdaj zadnja priložnost za direktni sporazum glede jadranskega vprašanja.

ZELEZNIŠKI RAVNATELJI GORE.

New York, N. Y. — "Zveza železniških ravnateljev," v kateri so zastopane vse železniške družbe, je podala izjavo, s katero obveščajo štiri železniške bratovščine, da se smatrajo vsi železniški uslužbenec odpuščenim, ki so ne vrnejo na delo v 42 urah. Dalje pravi izjava, da bodo sprejeti vsi v delo, izključeni pa so tisti, ki so podžigali druge uslužbenec. Železniške družbe si torej pridre pravico, katere uslužbenec za pet sprejmejo v delo.

TURŠKI VSTAŠI USTANOVLILI REPUBLIKO.

Nacionalci pod vodstvom Kemal pške organizirali novo državo v Anadoliji.

BIVŠI MINISTER GOVORI O ALIJANCI Z RUSIJO.

Carigrad, 14. apr. (šez London). — Turški vstaši pod vodstvom Mustafa Kemala pške, ki se je dvignil proti sultanu, so ustanovili turško republiko v Anadoliji (Mala Azija). Sedes republik je v Angori in princ Džemal Edin je imenovan začasnim predsednikom. — Nacionalistični kongres v Angori je proglasil republiko. Kot se poroča, je republika sovjetskega karakterja. Ministri predsednik republiške vlade je Arif bej, bivši predsednik turškega parlamenta; dr. Adab bej je minister zdravstva in njegova žena Halida Edib je ministerka za prosveto. Halida Edib je pred kratkim pobegnil iz Carigrada. Kjer so Angijski tedaj proti njej zaporno povelje, ker je strano silitratu za revolucionarne ideje.

Carigrad, 15. apr. (šez Paris). — Sefa bej, zunanji minister v zadnjem turskem kabinetu, ki je moral demisionirati na zahtevo zaveznikov, je dejal v intervjuvu, da mohamedane drže ključ od vrat, ki vodijo v boljševiško Azijo. Ruske boljševiške čete stoji na meji Turčije, Persija, Afganistana in Indije in če mohamedanski kalif reče le tri besede: Koran dovoljuje boljševizem — bodo mohamedane kot eden mož stopili na stran Rusije in odprli vrata rdeči armadi v Persijo, Indijo in Malo Azijo. Nasprotno naj reče kalif, da je boljševizem nasproten koranu, bodo mohamedanski rodovi stali kot zid na perzijsko-afganski meji in branili Azijo pred boljševizmom. Toja kaj naj reče kalifat vprico dejstva, ko Angleži, Francozi, Italijani in Grki gospodarijo v Carigradu, Smirni in Ciliciji ter groze razdeliti Turčijo in ko predsednik Wilson priporoča, da se Turke požene iz Evrope?

PREDLOGA ZA OLAJŠANJE PROHIBICIJE.

Washington, D. C. — Kongresnik Kleezka je predložil predlog, ki pooblašča zakladniški departmet, da se vsem lastnikom žganja, ki so ga kupili pred uveljavljenjem prohibicije, dovolj vzeti žganje iz poročtenih skladišč. Dalje določa predloga, da se dovolj varenje štirodstotnega piva.

ROPARSKI UMOR.

Braintree, Mass. — Roparji so ubili Alessandro Barandellija, stražnika, in nevarno ranili Frederick Parmenterja, blagajnika Slater in Morrill kompanija. Po izvršenem umoru so oplenili sedem in dvajset tisoč dolarjev, ki so bili namenjeni za izplačilo delavcev.

TRJE PROFITARJI ARTELJANI.

New York, N. Y. — Retirani so bili trije ravnatelji veletrgovskih trvdik, ki tržijo s danskim sivim maslom. Obožnika jim očita profitarstvo. Prodajali so sirovo maslo s desetimi centi dobička pri funtu.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena: 2000 pr. in 2000 pr. z dodatki. Zvezila se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 na pol leta in \$1.00 na tri mesece; Chicago \$5.00 na leto, \$2.75 na pol leta, \$1.40 na tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov na vse, kar ima sili v listu.

"PROSVETA"

2807 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.00, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v oglebanju n. pr. (Marsa 21-20) poleg valnega lista in svetovnih časopisih, da vam je v tem dnevniku postala zavezanica. Povečanje za državljanov, da so vsi na svetu list.

DOPISI.

Norwalk, O. — To mesto leži nekako v sredi med Clevelandom in Toledom, O., in je ob progi "New York Central", "Wheeling" in "Lake Erie" železnice, ki veže Cleveland z Detroitom. Prebivalcev šteje to mesto okrog deset tisoč. Starejši tukajšnji naseljenci so v večini Nemci. Od Slovencev sem tukaj jaz sama s svojo družino.

Industrija ni bogve kako razvita tukaj in vsled tega tudi ni velikih tovarn. Imamo pa malo jelekarno, tovarno za svedre za vrhanje vodnjakov, delavnico za izdelke iz kamna, tovarno za pohištvo in tovarno za glasovirje, ki je tudi največja v tukajšnjem mestu. Poleg tega je še več drugih malih tovarn. Imamo tudi tovarno za konserviranje raznih sadežev. Septembra, oktobra in novembra meseca obratuje ta tovarna s polno paro vsaki dan brez razlike in po 12 ur na dan. Ko je pa ta sezija končana, pa odslužio vse delavce.

Plača v tukajšnjih tovarnah je pa zelo slaba in draginja pa ravnotaka kot po drugih mestih. Edino to dobroto imamo, da se stanovanje še lahko dobi za zmereno ceno.

Mesteci je zelo snažno, za kar skrbijo naseljenci. Za šolsko izobrazbo je tudi še dosti dobro poskrbljeno in imamo pet javnih ljudskih šol, ki so vse zgrajili v zadnjih šestih letih. Sedaj bodo pričeli graditi nemško katoliško šolo in stavba bo menda stala nad dvesto-tisoč dolarjev. Šolo bodo menda postavili michiganški Fischerji, ki so postali kar čez nok milijonarji in katerih rojstni kraj je tukaj in obitelj tudi še živi tukaj. Hišno opravilo te šole bodo pa plačali farani.

Okrog mesteca se razprostirajo dobro urejene farme in večinoma so vsi farmerje dobro situirani.

Tukajšnje ljudstvo je pa še zelo nazadnjaško. O kaki organizaciji sploh nič ne vedo. Meni se zdi ravno tako kot kaka velika fara v starem kraju, kjer je ljudstvo trdno verovalo vse, kar "so gospod fajmošter na prižnici povedali". — Mrs. F. B. F.

Siata, O. — Pazno prebiram slovenske liste in popočila iz raznih naselbin. Toda do sedaj še nisem opazil, da bi se kak rojak povaljal glede delavskih razmer. Tako se tudi jaz ne morem. Sedaj je že minulo skoraj polovico meseca aprila toda v celem smo delali ta čas samo devet ur, mesto da bi delali devet dni. Ako ne bomo v kratkem pričeli boljše delati, ne vem, kaj bo. Draginja nas tlačil vsak dan bolj in ako ne plačati v prodajalni 14 dni, ti že odpovedo kredit. Sedaj naj pa pomisli vsakdo, kako živimo.

Omeniti moram tudi glede prošnje bolnih bratov, katere pošiljajo na tukajšnje društvo. Odgovoril bi vsakemu posameznemu, toda s tem bi imel preveč stroškov in vsled tega se poslužim našega glasila. Kot sem že omenil, ako se razmere ne izpremenijo, sami potrebni pomoči. Naše društvo še ni odkrilo nobenemu potrebnemu pomoči. Ko se pa razmere izboljšajo; bomo pa ugodili po naši najboljši moči slehernemu prošniku.

Toliko v pojasnilo prizadetim, da ne bodo ugrabili, kaj je vzrok, da ne dobijo nobene podpore od tukajšnjega društva. — Fr. Žbik, tajnik društva "Zdravitev" št. 333 SNPJ.

Bingham, Utah. — Delavske razmere v tukajšnji okolici so iste, kot v splošnem po vseh naselbinah. Draginja nas tare vedno bolj.

Desetega februarja je organizacija "I. W. W." odredila stavko, kateri se pa niso odzvali vsi delavci. Vsled tega je bila ta stavka tudi zlomljena. Toda kljub temu so delodajalci povzeli plačo za 25 centov na dan. Trgovci bodo pa najbrže podražili življenjske potrebščine za dvakratno vsoto, kot smo mi do bili kot prebivalci.

Kakor razvidim iz časopisov je že v marškitem kraju nastopila goraka splošna. O spominu tukaj le ni duha niti sluha. Mrza decer nimamo budega, toda snega imamo več kot dovolj. Vsled vi-

sokega snega se je pripetila v tukajšnji naselbini tudi že nesreča katere žrtev je bila cela družina. Pred tednom dni se je namreč utrgal plaz visoko v gorah in pridrvel s tako silo v dolino, da je odnesel s seboj hišo in pokopal pod seboj družino štirih oseb, očeta, mater in dva sina. Nesreča se je pripetila okrog tretje ure jutraj, kakor je kazala ura budilka, ki se je ustavila ob tretji uri jutraj. Ljudej so opazili šele ob sedmi uri jutraj, ki so takoj pričeli z rešilnim delom. Po mukopolnem delu so našli pod razvalinami ponesrečence mrtve. Edino domači pes je živ prišel izpod razvalin.

Tukaj se je pripetil žalosten slučaj, ki nam ne dela prav nobene časti. V rovu sta se sprla namreč dva rojaka, nek rojak iz Spodnjega Štajerskega, ki se je nazival Joe Suvan in je bil doma menda nekje od Ptuj, ter nek Ličan. Ta Joe Suvan je baje udaril Ličana s svetilko po obrazu in mu menda izbil en zob. Po končanem delu je ta Ličan čakal, znanj rova na Joe Sovana in ko je zadnji prišel iz rova, ga je udaril z držajem od krampa po glavi, da mu je razbil lobanjo. Odvedli so ga takoj v bolnišnico, kjer je po preteku par ur podlegel poškodbii. — Kakor se čuje ima ta umrlj rojak precej gotovine in ima menda na Bingham banki okrog 1900 dolarjev in proti meni se je izrazil, da ima precej nalaznega denarja tudi na banki v Puelbu, Colo. V stari domovini ima menda eno sestro, ki je omožena v Ptuj. Ako za pušča kake sorodnike tukaj v Ameriki in v starem kraju, mi je neznan. Vsled tega pozivljam vse rojake, ki so poznali omenjenega Joe Sovana ali ki vedo za kake njegove ožje sorodnike, da se oglašijo, da bo njegova imovina prišla v prave roke. Umrlj rojak je bil star okrog 50 let, in je bil pri vojaki v starem kraju v Celju pri 87. pešpotku. Postave je bil srednje in zelo rudečega obraza. Nosil je tudi brke. — Vso zadevo ima sedaj sodnija v rokah. Kdor hoče kako pojasnilo naj se obrne na sodnijo v Bingham, Utah, ali pa na mene in sem pripravljen posredovati. —

Tukaj je umrla 7. aprila t. l. Mary Devčić, rojena v Gospiču na Hrvatskem, stara 28 let. Tukaj zapuščala soproga in dva mladoletna otroka. Pogreb pokojnice se je vršil 8. aprila t. l. — John Samec, Bingham, Utah, P. O. box 526.

Willard, Wis. — Že precej časa je minulo, odkar je bil zadnji dopis pribičen iz tukajšnje naselbine in mogoče, bo kdo mislil, da smo že vsi Slovence izginili iz tukajšnje naselbine. Toda še vedno živimo, akoravno smo sedaj takorekoč vsi tukajšnji naseljenci odrezani od stalnega sveta, odkar je izbruhnila stavka železničarjev. V tukajšnje naselbino še ni prišel od prvega marca noben vlak in še prav nič ne vem, kdaj da bo prisopihala prva lokomotiva.

Poslovila se je konečno sibirski zima, ki je bila letos izredno dolga in huda. Prišla je splošno, katero vsakdo bolj ljubi, kot pa mraz in sneg.

6. aprila smo imeli v tukajšnjem mestu volitve, pri katerih je bil zelo agilen naj g. fajmošter. Bil je tako agilen, da ga je moral na to opozoriti poslušajoči nadzornik pri volitvah. Naš g. fajmošter so namreč kar diktirali posameznim volilem, koga naj volijo in kje morajo napraviti križec. Vse to je bilo pa le preveč poslušajočemu nadzorniku in je pojasnil g. fajmoštru, da naj nikar ne trati časa pri volitvah, da naj se raje drži svojega posla, za katerega je nastavljen. Toda g. fajmošter se pa niso ozirali na to pojasnilo, ampak so rekli, da imajo pravico delati kar hočejo. Povaljali se je tudi, da je "American Boy" Ljundej se sedaj uprašuje, od kdaj ta so mož postal "American Boy", ker še ni dolgo, ko je priporjal iz propalje Avstrije in ker se je baje jokal, ko je razpadla in hvall, da so krajci in eesarji dobri ljudje toda povedal pa ni za katera. (Da dobi so bili za razne oderne in človeške krovose, ki bi najraje delavcu za kožo potegnili raz telesa.) Bahal se je tudi, da opravlja za človeštvo koristno delo in da služi sam svoj kruh. Ko so ga vprašali, kako koristno delo on opravlja, je molčal. Sicer pa itak vsi vemo, kako je njegovo delo. — P. Z., porodivalec.

Socialni preobrti v preteklosti.

(Nadaljevanje.)

Razum teh ostankov izumro v Avstraliji in Polineziji divjake, ki se spadajo v srednji stadij. Ti divjaki nam dajejo jasno sliko, kakšni so bili davni pradedi sedanjih civiliziranih ljudstev. Avstralski divjaki, katerih je več rodov, so še danes na nižji stopnji, kot so bili ameriški Indijanci kattergokol rodu ob času odkritja zapadnega kontinenta. Kanajci, ki bivajo ob reki Darling severno od Sydneyja, so še kanibali in pri njih je še najti sledove kongsnvinističnega zakona, dač pravno so še imeli šest rodovinskih zadrug ob času, ko so bili odkriti. Zadruga imajo živalska imena.

Eina se n. pr. imenuje "Kenguru", druga "Črna kača" it. l. Angleški misijonar, Lorizac Fison, ki je natančno proučil socialno organizacijo teh divjakov, piše, da vsi moški ene zadruge so soprogovi vseh žensk v drugi zadrugi. Vsi posamezni člani so brez lastnih imen in nazivajo se po svojih družgah. Potomstvo gre po materi in oče je nepoznan. Vsi otroci v zadrugi so si bratje in sestre, čeprav so rojeni iz več žensk.

GORNJI STADIJ.

— Pričenja z iznajdbo loka in pušice. To orodje je bilo v divjaški dobi to, kar je bil železni meč v barbarski dobi in kar je puška v dobi civilizacije. Z lokom in pušico se je pričelo lovstvo na veliko. Pušice so bile iz ostrih ribjih kosti ali brušenega kamna privezanega na palčici. Vrv na loku je iz drevesnega vlakna, liča ali živalske kože. Z iznajdbo loka je prišlo novo preseljevanje v kraje, kjer je bilo več divjašine. Preseljevanje je povzročilo pogostejše boje s soslednimi rodovi in vsi so bila uničena cela krdela. Človek je bil še kanibal, ampak polagoma je opuščal to zversko navado in ponavljal jo je le v boju, ko so ujeti sovražniki pobili in požrli. Poleg loka je bila tudi kamnita sekira in sulica z dolgim brušenim kamnom ali ribjo kostjo. Indijanci v severozapadnem delu Amerike, ki so bili še v tem stadiju ob času odkritja, so tudi znali pesti košice in kosare iz liča in gradili so kočice iz protja, toda lončarstva še niso poznali. Mnogi malajski rodovi na Oceanskih otokih in zamorei v srednji Afriki so še danes v tem stadiju. Organizacija je rodbinska in zadruga je enota organizacije. Družina je še vedno punalujanska. Spolno razmerje v zadrugi je izključeno, toda moški ene zadruge se lahko poljubno družijo z ženskami druge zadruge. V zadrugi velja materinsko pravo in potomstvo gre po materi. Koča in druga borna lastnina je skupno imetje vse zadruge.

Iznajdba lončarstva je zaključila divjaško dobo človeštva in znamenje prehod v epoch barbarizma. V tej prehodni dobi, ki je trajala tisočletja, so predniki sedanjih narodov v Evropi živeli v Aziji. Vsa takozvana arijska družina, ki predstavlja osem indoevropskih plemen, ima svoj rojstni kraj v Indiji. Na planjavah zapadne Azije in vzhodne Evrope ob Donu in Dnjepru, kjer je danes Rusija, ter po vseh doseďanjih znamenjih izvira iz enega primitivnega rodu, katerega ime je neznan. Severna Rusija je bila v tisti dobi še zelo močvirnata in vsled tega najbrž še neobjudena. V centralni in južni Evropi, ki je bila poraščena z gozdi, ki so pa živeli drugi divji rodovi, ki so popolnoma izginili in pustili so za seboj tipatam le že prej omenjeno kamnito orodje in orožje in neka j lobanj. S tem ni rečeno, da so popolnoma izumrli, pač pa so se strnili v rodovi, ki so prišli iz Azije in ki so prve podvrge. Sprejeli so njihovo kulturo, jeziki in druge navade in tako so utonili za vselej.

Ta doba je bila — kakor že rečeno — najdaljša v zgodovini človeka. Trajala je najmanj 100,000 in največ 340,000 let. Morganova teorija o 60,000 letih je vsled poznějšíh odkritij in dokazov nepravilna. Tukaj pa še ni vsteta ona kolosalna doba, ko je bil človek pred divjakom še nižje, opičje bitje. Ta čas je trajal milijonletja, dokler je namreč človek prepotoval svoje živalske prednike, ali ta stvar ne spada semkaj.

Banajski človek, pa naj bo še tako civiliziran, ima v sebi — ali

v krvi, kakor pravimo — rudimente nekdanjega divjakstva, prirojene instinkte, ki jih večkrat pokaže v vsej nagoti, ne da bi se zavedal, odkod to izvira. To dokazuje, da se človek še danes ni otresel vpliva, ki mu ga je vtisnila globooko v kri in dušo dolga divjaška doba.

4. Barbariška doba.

SPODNJI STADIJ. — Prične s pojavom lončarstva. Primitivno plemo, ki ni poznalo loncev in drugega posojda iz prsti, se smatra za divjaško plemo, ki je nižje od barbarskega plemena; plemo pa, ki zna delati lonce in ki tudi že pozna kovine, nima pa še fonetične abecedne, se smatra še danes za barbarsko plemo. — Prstene posode so izdelovali najprvo na ta način, da so iz liča pletene posode prevlečli z blatom in jih posušili, da so lahko kuhali v njih. Kmalu pa je divjak prišel na to, da se lahko posoda naredi iz blata brez lesenega ogrodja. Istočasno je bila iznajdena tudi opeka, zelo primitivna seveda in posušena na solnem. S tem je barbarski človek zelo napredoval. Okrogla koča, spletena iz protja in zamašena z mahom, je bila zdaj prevlečena z blatom ali se je pa umaknila novi kočii iz opeke. Take koče so imeli Indijanci v Mehiki, srednji Ameriki in v nekaterih krajih južne Amerike (Peru) ob času njihovega odkritja. Koče so bile okrogle, široke pri tleh in ozke na vrhu z luknjo na eni strani, ki je služila za vrata in okno. Danšnja barbarska plemena v Afriki Avstraliji in po tokih Tibega oceana imajo še danes podobna bivališča.

SREDNJI STADIJ.

— Sedaj preidemo v dobo, ko lahko ločimo človeških rodov na raznih kontinentih, predvsem pa na vzhodnem in zapadnem kontinentu, to je v Evropi in zapadni Aziji ter v Ameriki. Srednji stadij barbarske dobe prične z vdomačenjem prvih živali v Aziji in s kultiviranjem prvega žita v Ameriki, to je koruze. To pomeni, da je arijski človek — kateri je brez dvoma prvi vdomačil kravo, vola, konja in pozneje prašiča — prvi začel uživati mleko, ameriški Indijanci pa kruh. Bistvo hrane je pričelo igrati veliko vlogo v nadaljnem razvoju človeštva in pri tem je imel arijski človek veliko prednost, ker je imel na razpolago veliko več živali za vdomačenje in mnogo več rastlin, medtem ko je imel ameriški človek le eno rastlino za krušno hrano in eno žival, lamo, katero je vdomačil veliko pozneje, ko je že poznal koruzo. Iz tega razloga je ameriški človek tudi zaostal v razvoju za več kot eden epoch za arijskim človekom, čeprav je prej poznal kruh, kot pa njegov brat v Evropi in Aziji. Tu se vidi, kako dobra hrana, posebno mleko, daje človeku veliko energijo in mu pomaga, da prekoski onega, ki nima take hrane, daleč na poti napreda. Doba barbarizma je bila torej med Ariji v Aziji veliko krajša, kot pa med vsemi drugimi človeškimi plemeni na zemlji.

Arijsko plemo je prvo vdomačilo živali, ki so mu dajale mleko, meso in dobre kože, rogove za orodje itd. Arijski rodovi so takrat bivali v Indiji in po krajih sedanje južne Rusije in Kavkazije. Njihove prve črede so se palse na bogatih travniških planjavah ob rekah Oks, Jaksart, Don in Dnjeper. Ti kraji so bili kakor nalašč primerni za živinorejo; podnebje, zdrava klima in rodovitna zemlja je bila torej njihov prvi pogoj, da so povzpeli visoko nad ostalimi barbarskimi plemeni. Zdi se, da so se v tej dobi ločili Semiti od Indoevropceev in se pričeli seliti proti jugozapadu, to je v kraje, kjer je danes Sirija, Mezopotamija, Palestina in severnozgodno obrežje Afrike, kjer so na planjavah ob rekah Evfrat, Tigris in Nil našli nove bogate pašnike za svoje črede. Vendar pa arijska organizacija ni poznala poljedelstva, ko se je pričela trgati in seliti proti Evropi in Afriki. To se sklepa iz arijskih jezikov, ki izvirajo iz enega prvotnega, materinskega jezika v Indiji. Medtem ko imajo domače živali približno enaka imena v Sanskritu (literarni staroindijski jezik), narogščeni, latinščini, staroslovenskimi itd., ni enakih imen za castline, ki dajejo čito. Iz tega je soditi, da so Arijei vdomačili živali veliko prej, kot pa so poznali žito.

(Se nadaljuje.)

POSTAVODAJALCI, KI ODPIRAJO DELAVSTVU OČI

Iz Jacksona v Missouri so te dni poročali, da hoče državni senator Stockstill odpraviti štrajke.

Predložiti hoče postavo, po kateri bo moralo biti vsako strokovno društvo vpisano. Letna pristojbina za strokovna društva bo sledeča: Deset dolarjev za društvo, ki šteje od pet do deset članov, in sto dolarjev za društva, ki imajo dve sto ali več članov.

Delavci, ki so sestavili svoje zahteve, morajo obvestiti delavskega komisarja. Zahteve se predložijo poroti in njen izrek je veljaven za obe stranki: delavci in podjetnike. Če delavci ne sprejmejo razsodbe v treh dneh, tedaj se lahko vsak delavec kaznuje s šestmesečnim zaporom in sto dolarji denarne globe. Delavci se lahko izogonejo tej kazni, če odpovedo delo.

Prvi protistavkovni zakon je bil sprejet v Kansasu, drugi se pa priporoča v Missouri. Obe državi sta poljedelski državi. To pomeni, da daje glavne dohodka poljedelstvo, industrija je pa šele na drugem mestu. V poljedelstvu in panogah, ki so združene s poljedelstvom, je zaposlenih več oseb, kot pa v industriji, zatagatelj je tudi več volilcev, ki jih redi kmetija, kot pa volilcev, ki se ukvarjajo z industrijalnim delom.

Če bo postava sprejeta, bo učinkovala na dve strani. Industrijalni delavci bodo pričeli zapuščati državo, v kateri se smatrajo za brezpravne sužnje in iskali bodo delo v sosednih državah, v katerih ni izjemnih zakonov proti delavcem.

Postava bo pa tudi učinkovala na vse ameriško delavstvo. Spoznalo bo resnico, če ima vsak ameriški državljan pravico, da z volilnim listkom izreče svojo voljo na volišču, da ima ameriško delavstvo pravico, da se organizira v svoji stranki politično in postavi svoje zahteve, na podlagi katerih kandidirajo kandidatje delavstva.

Deset tisoč najboljih agitatorjev za politično organizacijo delavcev ne more napraviti takega dela za politično probujenje delavstva, kot postava, ki jo predlaga senator Stockstill. Take postavne odpirajo delavstvu oči, da bo zelo slabo ležalo, dokler bo glasovalo za kandidate, ki jih njim priporočajo političarji starih strank kot delavske prijatelje. Boj med delavstvom in podjetništvom se bo prenesel z gospodarskega na politično polje. Na gospodarskem polju se bodo še vršili boji med delavstvom in podjetništvom, toda glavne bitke se bodo vršile na volišču, kajti delavstvo bo spoznalo, da ima tisti moč, ki si prisvoji politično moč in dela postavne za ljudstvo.

Senator Stockstill ne prihaja s svojo protištarkovno predlogo, ker želi, da ameriško delavstvo kmalu postane politično zrelo, ampak ker po njegovem mnenju nima delavstvo nič ukazovati, ampak se mora ravnati tako, kot mu ukazujejo tisti, za katere dela. On pripada pač med tiste ljudi, ki mislijo, da se lahko delavstvo s takimi paljativnimi sredstvi ukuje v suženjske spone in verige tako močno, da ne more ganiti. Iz zgodovine delavskih bojev po širnem svetu se taki gospodje, kot je senator Stockstill, ne učijo, ker mislijo, da hodi v človeški družbi tisto pot, ki so mu jo odkazali njih možgani. Ta nevednost se pa masčuje nad njimi, da delajo napake na škodo sebi in tistemu razredu, h kateremu pripadajo.

Postava, ki jo želi senator Stockstill, pa govori odločno, kako mrze v južnih državah delavstvo. Gospodje kar ne morejo pozabiti, da je bila nekoč uvedena telesna sužnost v teh državah in da so bili nad sužnji — takratnimi delavci absolutni gospodarji. Zdaj je ta sužnost odpravljena in gospodje Stockstillove vrste hočejo s postavami dokazati, da med delavstvom in podjetništvom sija nepromostljiv prepad, da so podjetniki gospodarji, delavci pa imajo ubogati, kar jim ukažejo gospodarji.

In taki ljudje odpirajo delavstvu oči, da spolni zdaj, kar je dozdej zanemarilo, da prične oznanjavati evangelij političnega boja in organizacije, dokler ne pritegne v politično organizacijo vseh industrijalnih in poljskih delavcev, ravnaoč se po načelu, da so interesi vseh delavcev enaki, ne glede na to, če delajo v industriji ali v poljedelstvu, kot so enaki interesi vseh gospodarjev, ne glede na to, če gospodarijo v industriji, na velikih farmah, ali v financih.

Delavska solidarnost.

(Požrtvovalnost američkih sodrugov.)

Nasi ameriški sodrugi so do- prinesli kakor znano, že marsikate- ro žrtev, da pomagajo bedni svojci domovini. Vodilno vlogo pri tem igra Jugoslovansko republi- kanski združeni v Ameriki. Se- danj je na inicijativu ss. dr. L. Pe- riča in Fr. Sveteka in pod vo- dstvom s. Ethina Kristana J. R. Z. zasnovalo zopet novo velikopote- zno pomožno akcijo pod imenom "American Yugoslav Commercial Board, Ltd." v Chicagu, katere namen prevzem je, pošiljati v do- movino vočigled velike bede in pomanjkanja vseh mogočih pro- duktov, predvsem pa sirovin v Sloveniji, vse je v velikem obse- gu. Slaba valuta namreč, ogrože- na naša industrija in dejstvo, da Jugoslavija njima kredita v ino- zemstvu, da bi mogla nakupova- ti vse potrebno, je napotilo naše ameriške sodruge, da so začeli s tem svojim velikodušnim delom.

Prva pošiljatev gori omenjene akcije bo obstojala iz velikih množin sukna, platna, kotenine in podrobnega blaga, sukance, u- snja, podplatov, čevljev, drete itd. in poleg tega oskrbi tudi zasebne pošiljatev američkih sodrugov svojem v domovini. Vse te stvari bo prejela Nakupovalna zadruga v Ljubljani, (centrala vseh kon- sumnih društev v Sloveniji), ki jim bo nato razdelila med sodruge in sploh člane naših konsumov. Amerikanci so že pridno na delu, tako da bodo te pošiljatev res iz- datna od pomoč v silo, pozneje pa se bo ta akcija še razširila in bo preskrbela tudi za dovoz raznih industrijskih sirovin, tako da bo vsa stvar prav obširnega in nad- vse koristnega pomena, za kar moramo biti našim američkim so- drugom že vnaprej iz srca hvalež- ni.

Pa ne samo to, Marljivi naši ro- jaki nam bodo poslali tudi najpo- trebnejših obvez, bombaž, raz- nih medicinskih preparatov in zdravil, ki jih tako silno priman- juje pri nas in je bolniška bla- gajna valed tega v velikih stika- h. Zbrane so v ta namen že ve- like vsote denarja. — To je de- lavska solidarnost!
(Iz "Napreja".)

Ameriške vesti.

KAPITALISTI ZAHTEVAJO PROSTO POT ZA AMERIŠKO BLAGO V RUSIJO.

Washington, D. C. — Ameriški podjetniki, kateri bi radi odprli trgovino z Rusijo, so naredili zad- nje čase tako močan pritisk na državni department za odpravo blokade, da je predsednik Wilson obvestil zaveznike, da Združene države ne vidijo več nobene potre- be za nadaljevanje blokade in da bodo pričele same s trgovino, ako se zaveznički kmalu ne odloči- jo za odstranitev ovir na trgov- skih cestah v Rusijo. Odgovor se pričakuje v kratkem.

Baldwinova družba za izdelova- nje železniških lokomotiv v Phila- delphiji je povabila ruskega sov- jetskega poslanika Martensa, da obišče njene tovarne in si ogle- da lokomotive, ki jih pripravlja družba za Rusijo.

390 RADIKALNIH TUJCEM SKIH DELAVCOV ODRE- JENIH ZA DEPORTA- CIJO.

Washington, D. C. — Delavski department je odredil, da se de- portira 390 tujzemskih delavcev od 3.000 delavcev, ki so jih a- gentje justičnega departamenta aretirali kot radikalne tujzem- ske delavce.

PREDLOGA ZA URAVNAVO MESARSKE OBRTI PRIDE NA TAJNO SEJO.

Washington, D. C. — Kongres- nik Hanzen, predsednik zborni- čnega poljedelskega odseka, je iz- javil, da bo zbornica razpravlja- la o predlogi za uravnavo mesar- ske obrti na tajni seji v ponde- lik.

OBSOJANJA VEEDNO DEJA- NJE IZKREDNO SIROVIN DEČKOV.

Lancaster, O. — Tujakinja po- licija išče pet sirovin dečkov, ki so napadli 10-letnega dečka Char- les Knellerja, ko je raznašal liste.

Privazali so dečka h kolu, okoli njega so naložili časničke in jih zapalili. Neka mala deklica je te- kla k mrs. A. F. Mowerovi in ji povedala, kaj se je zgodilo. Žena je hitro prihitela na pomoč in rešila dečka mučne smrti, ki je zadobil hude opekline, preden je bil ogenj pogasjen.

POMANJKANJE PREMOMA PRIHAJA.

V Illinoisu obratuje komaj dvajset odstotkov rudnikov.

Chicago, Ill. — Zaradi zmest- njave v železniškem obratu se ob- čuti pomanjkanje premoga z vsakim dnem bolj in bolj. Po poroči- ljih, ki prihajajo v mesto, obratu- je v Illinoisu komaj dvajset od- stotkov rudnikov. Na nekaterih krajih je premog naložen že na vozeh, toda železničarjev ni, ki bi pripeli te vozove k vlakom, ali pa sestavili iz njih vlak. Pri drugih rudnikih zopet ne morejo dobiti praznih voz in rudarji so primor- ani ostati doma.

V Chicagu je nekaterim trgo- vem pošel skoraj ves premog. Reed, podpredsednik Peabody Coal kompanije, je izjavil: "V Chicagu postoji pomanjkanje premoga. Plinska družba je po- slala tovarne automobile, da kupi premog, kakršnega dobi na pro- daj. Zaradi stavke v Chicagu ne obratuje okoli osemdeset odstot- kov rudnikov v Illinoisu."

Tej izjavi je dodal, če se polo- žje ne spremeni, da bodo morali v nekaterih tovarnah, katerim poiše premog, ustaviti obrat.

Tako sodi tudi W. H. Leland, podpredsednik Consumers kompanije. Rekel je, da za tovarne mesarske tvrdke Armour & Co. in Union Drop Forge kompanije že kupujejo premog na odprtem trgu in da kupita tvrdki premog, ki je na ponudbo ne glede na uje- govno kakovost. Premogove zaloge pri Consumers kompaniji v Evan- stonu so pošle, deset skladišč na severni strani mesta je praznih.

STROJNIKI V JAVNIH ŠOLAH SO ZASTAVKALI.

Spor bo končan najbrž v enem tednu.

Chicago, Ill. — 325 strojnikov na javnih šolah je zastavkalo in zaradi stavke je ustavljen poduk; enotedenske počitnice spomladi so bile odrezane en teden preje kot po navadi.

Strojniki so obenem tudi hišni- ki in najamejo delavce za izvrš- tev vseh hišnih del. V ta namen prejema plačilo od števila sob, ki so na šoli. Strojniki izjavljajo, da ne morejo izhajati z določeno vsoto in zahtevajo, da se povša od 18 do 24 odstotkov.

DUHOVNIKOVA ŽENA IZVR- SILA POROKO.

Chicago, Ill. — V stanovanje pastora J. Jordana v Evans- tону sta zadnji tork prišla ženin in nevesta, da ju poroči. Ker pa duhovna ni bilo doma, je njegova žena poročila mladi par. Bilo srečno!

V MILWAUKEJU NISO HO- TELI POSLUŠATI GRA- NAUJA.

Milwaukee, Wis. — Loža šte- v 456 "Bratovščinne železničarskih premikačev in zaviračev" je od- klonila predlog, da govori na seji John Granau, predsednik organi- zacije kolodvorskih uslužbenov v Chicagu.

Ekzekucija ameriškega častnika v Nemčiji v predskavi.

Washington, D. C. — Državni department je sklenil temeljito preiskati afero ameriškega črna- lista DeMotta, ki je bil ustreljen od vojakov bele garde v Essen.

Inozemstvo.

Nemška vlada se boji nove revo- lucije.

Pariz, 16. apr. — Iz Berlina je prišlo poročilo, da je Ebertova vlada sklenila podvojiti vojaško stražo okrog vladnih poslopj in pomnožiti tanke ter oklopne avto- mobile, ko je prejela informacije, da se pripravlja nova revolucija, ki ima za cilj alijanco s sovjetsko Rusijo in vojno s Francijo. Večin- ski socialisti so izdali apel na avo- je pristaše, da naj bodo priprav- ni na obrambo republike proti notranjim sovražnikom.

Berlin, 16. apr. — Vojni mi- nister Gessler je dejal večerj v na- rodni skupščini, da vladne čete ne morejo zapustiti Rura, dokler ne razorože vseh spartakovcev, a to delo gre počasi izpod rok, kajti delavci ne daje orožja. Gessler je obžaloval, da se bila izvršena ne- katera barbarstva nad delavci, in je dejal, da bo parlamentarna kom- isija preiskala, kdo je zakrivil slo- čine nakar bodo krivi kazno- vani. Dodal je, da je ukazal areti- rati majorja Erhardta, poveljnika 8. navalne brigade v Muensterju in vse moštvo brigade bo razoro- ženo.

Carranza misli napasti Sonoro.

Agua Prieta, Sonora, 16. apr. — Čete rebelne države Sonoro pro- tija proti Culiacanu, glavnemu mestu sosednje države Sinaloje. Tako poročajo iz tukajšnjega vo- jaškega stana. Sonorski uradniki so prejeli vest iz Mexico Cityja, da namerava predsednik Carranza poslati tri armade proti Sonori. Prva napade iz države Sinaloje, druga se izkree na sonorskem teritoriju in južnih pristanišč in tretja bo prodirala od vzhoda iz Čivave. Rebelne sonorske čete so okupirale dva mesteca v Sinaloji.

Pe vsaj Sonori se širi govornica, da se pripravljajo revolucija tudi v drugih mehiških državah in da federalne čete simpatizirajo s so- norskimi vstaki. Govornica pa ni nikjer potrjena in voditelji vsta- šev sami ne verjamejo vanjo.

Čehoslovaška vlada resignirala.

London, 16. apr. — Z Dunaja poročajo, da je čehoslovaški kab- inet, kateremu je predsedoval so- cialist Vladimir Tusar, podal o- stavko. Tusarjeva vlada je bila na krmilu devet mesecev.

Bitka med vojaki in delavci na Španskem; osem mrtvih.

London, 15. apr. — Iz Madrida poročajo o krvavem spopadu med škrajkarji in vojaki v Moreji. O- sem oseb je bilo ubitih.

Japonci pravijo, da so Rusi spre- jeli pogoje.

Tokijo, 7. apr. — Vojni mi- nister je naznanil, da je časna fu- ska vlada v Vladivostoku sprejela japonske pogoje. V mestu je zdaj mir.

V bitki dne 5. aprila v Kahu- rovsku je bilo po uradnem poroč- lu 84 Japoncev ubitih in 133 ran- jenih; Rusi imajo več kot 400 mrtvih in 1500 je bilo ujetih.

Vladivostok, 5. apr. — Tukaj se poroča, da so Rusi razstrelili predore na železnici severno od Vladivostoka in ruska garnizija v Nikolsku, ki šteje 5000 mož, se pripravljaja na boj. Večerj so Ja- poncei streljali na ruske barake in dva četa sta bila ubita in pet ranjenih. Mnogo Čehov se je pri- družilo ruskim revolucionarjem v boju proti Japoncem.

Eksekucija na faga več drv.

London. — Poročevalci "Daily Maila" javlja iz Amsterdamu, da je bivši kaiser prenehal z zaga- njem drv z dnevom, ko je kratki Kappov režim padel v Berlinu.

Čiljski generali in oficerji v re- volucionarni zaroti.

Buenos Aires, Arg. — V arma- di republike Čili (južna Ameri- ka) je bila zadnje dni odkrita za- rota proti sedanji vladi. Sest ge-

neral in 29 častnikov je bilo aretiranih in vojni pravdnik, ge- neral Hurtado zahteva za vse smrtno kazen.

Francozinja obojena na smrt.

Pariz. — Louise Boulinie, kato- lič je leta 1914. izdala Nemcem na okupiranem ozemlju nekega fran- coskega vojaka, ki se je skrival pri njenem sosedu, je bila te dni obojena na smrt po vojnem sodi- šču.

Naval italijanskih emigrantov v Ameriko.

Rim. — V januarju t. l. se je izselilo v Ameriko 13.000 Italia- ncev, v februarju 17.000 in v mar- ču 29.000. Okrog 50.000 emigran- tov je moralo počakati, ker ni bilo zanje prostora na parnikih. A- meriški konzuli, ki morajo odobri- ti potne liste izseljencev, ima- jo čez glavo dela. Konzuli dele e- migrantov v dva razreda: v dobre in nezaželjene. Zadnjim prišteva- jo boljsevike in druga radikalec, katerim ne odobre potnih listov, vendar pa konzuli priznavajo, da se mnogo "radikalec" izmuzne, ker ni dovolj dokazov. Zdi se, da Italijanska vlada podpira izselje- vanje, ker bi se rada iznebila brezposelnih delavcev, posebno pa radikalnih elementov.

Civilna vojna v Turčiji.

Carigrad. — Vesti iz Anatoli- je so zelo slabe. Vataške čete ob- legajo dvanaest mest v Cezareji in ondolni Armeni in Grki so v veliki nevarnosti.

Mustafa Kemal paša je organi- ziral v Angori vstasko vlado, ki je neodvisna od sultana. Zunanji minister v Kemalovi vladi je Ahmet Rostan bej, ki je bil svoje- časno turški poslanik v Washing- tonu in čigar oče je bil Poljak, mati pa Angležinja. Mustafa se pripravljaja za vojno. Vsem ban- kam v Anatoliji je ukazal, da no- rajo pretrgati zvezo s Carigradom in zalagati z denarjem njegovo vlado.

Zaveznički uvidijo, da je sulta- nova vlada v velikih stiskah in dovolili so sultanu, da se njego- ve čete lahko poslužijo orožja, ki je bilo oddano ententi po pogojih premirja. Sultanova armada ne šteje več kot 15.000 mož in čast- niki so nezanesljivi; mnogi komaj čakajo, da pridejo na fronto na- kar upajo s celimi polki presto- piti na stran vstasev.

Angleški hajkeadi v Rusiji.

Moskva. — Sovjetska vlada je 13. t. m. odkrila protirevolucio- narno gibanje v južni Rusiji. Dva Angleža — edeu je kaplan — sta zapletena v zaroto.

Poprava petrograjske luke.

Petrograjska luka, ki je bila zra- dni dve leti popolnoma zapuše- na in je že pričela razpadati, je zopet ozivela ter se neumorno de- la, da zavzame zopet svoj pred- vojni položaj. To delo je omogo- čeno z najnovejšimi sovjetsko na- redbo, ki odreja ustanavljanje delavskih armad. Po odredbi Zi- novjeva dela pri popravilu luke in putov, ki peljejo do nje, 4000 de- lavcev. Velika skladišča, hladilni- ce itd., bodo urejene že do polet- ja. Železniška proga ki veže pri- stanisce z mestom in ki je bila v popolnem razpadu, bo do srede a- prilja predana prometu. Ko pre- stane led, se bo poravil tudi re- kop, ki veže Petrograd z Kron- stadtom. Prekop, ki je bil naprav- ljen z velikanskimi stroški, je se- danj zasut s peskom. Čiščenje tega kanala bo najtežje delo.

SVOJE ROJAKE IDAJ SOPENI LAHKO DOBITE V AMERIKO.

Primaljeniške postave ostanajo še zmeraj v veljavi kot pred voj- no. Svoje rodbine lahko dobite v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobiti v kraju potne liste. Pišite, ali se pa oseb- no obrnite na znanega rojaka Ma- tije Šlander, Javnaža Šolarja, 5227 Suttler Street, Pittsburgh, Pa. On vam bo stvar uredil in pošljal.
(Adv.)

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 6. aprila 1894. Glavni Stan: 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois. Glavni odbor za dobo 1919-1922. Izvrševalni odbor. Upravni odbor. Pogumni odbor. Odbor za dobro 1919-1922. Nadzorni odbor. Tiskovni odbor. Zdržitveni odbor. Predsednik: Frank Alot, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. ...

POZOR ROJAKI! Sedaj lahko zopet potujete direktno v stari kraj preko BASELA, TRSTA ali DUBROVNIKA. Parobrodne in vojaške listne debite pri nas iz New Yorka do vseh vaših mest v Jugoslaviji. Vse potne potrebine in dovoljenja se vam preskrbijo tukaj hitro, točno, popolno in brezplačno. Mi vam preskrbimo vaše družine in sorodnike in starega kraja v Ameriko, ter izposlujemo vse potne spise. ...

Izplačevanje denarja v starem kraju. V tem dajemo na znanje vaim našim prijateljem in znancom, da de- nar, ki je bil poslan brzojavno dne 31. januarja, je bil v starem kraju iz- plačan dne 15. februarja. Da tem višje zadovoljimo naše odjemalce, smo odprli evaj lastni urad v starem kraju. To nam daje priliko, da lahko točno plaču- mo denar v starem kraju in v najkrajšem času. Poslužite se te prilike, in pošljite denar v stari kraj potom naše banke, kjer dobite najboljšo postrežbo in najnižjo ceno. ...

KASPAR STATE BANK 1909 Elm Island Ave., Chicago, Ill. Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na Slovensko, Hrvatsko, Dalmacijo in isto. Nadalje pošljemo denar tudi v Srbijo, Bulgarsko in Rumunsko. Jaradimo za vas poslani denar, enako kot pred vojno, da bude hitro in točno izplačan. ...

POTOP.

Zgodovinski roman.

Opisal H. Sladkovski. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Samostan pa se je branil čimdalje krepkeje. Pokazalo se je, da ne zostajajo samostanski topovi v ničemer za onimi, katere je imel s seboj Mueller. Topničarji so se po dolgi važi toliko izurili, da je vsak njihov strel podiral sovražnika. Švedje so to pripisovali čarom. Topničarji so naravnost v obraz dejali častnikom, da se z močjo, ki brani samostan, oni niso zmožni boriti.

Neko jutro je nastal trušni na južno-vzhodnem prekopu. Vojski so razločno zagledali ženstvo v modrem plašču, zakrivačoč cerkev in samostan. Na to prikazane so vsi popadali na tla. Zaman je dospel tjakaj sam Mueller, zaman jim zatrjeval, da se je le iz megle in dima napravila ta prizkaza; končno je grozil s sodbo in kaznijo. V prvem hipu ga nihče ni poslušal, zlasti ker niti sam ni mogel skriviti osupnenja.

Kmalu po tem dogodku se je razširilo med vojski mnenje, da nobeden izmed teh, ki so se udeležili obleganja, ne umre navedne smrti. Tudi dokaj častnikov je to verjelo in še Miller se ni mogel otreči strahu. Naročil je pozvati lutrovske duhovnike ter jim zapovedal, čare govoreti. Hodili so torej po taboru, šepetajoč in prepevajoč psalme; strah pa se je že tako razširil, da so morali večkrat slišati iz ust vajakov besede: "Ničesar ne opravite, gospodje!"

Sredi topovih strelav je dospel nov Muellerjev poslanec v samostan ter stopil pred Kordeckega in njegove svetovalce.

Bil je to gospod Sladkovski, ravski točajev namostnik, katerega so zajele švedske čete, ko se je vračal iz Prusije. V samostanu so ga sprejeli zelo hladno, skoraj odurno, dasi je imel pošten obraz. Menili so bili namreč že vajeni videti na izdajaleh poštene obraze. Popravil bi je lase na glavi in dejal:

"Hvaljen bodi Jezus Kristus!"

"Na veke vekov!" odgovore nazočili enoglasno.

Duhovnik Kordecki pa doda:

"Naj bodo blagoslovljeni oni, ki Mu slušajo!"

"Tudi jaz Mu slušam," odvrne točajev namestnik, "kar vam takoj pokažem . . . Hm! dovolite častljivi očetje, da se odkasljam, ker moram to nesnago poprej izpljuniti . . . Inu Mueller . . . pfuj . . . me je postal, častljivi očetje, ki vam z naročilom, da naj vam . . . pfuj . . . prigovarjam, da se podaste. In šel sam radi tega, da vam povem; branite se ter niti ne mislite na udajo, kajti Švedem je tanka prede ter se jim vrte kar kolobarji pred očmi."

Menili in navzoči možje so kar ostrmeli, ko so zaslišali poslančeve besede. Mesečnik seradski takoj zakriči:

"Za Boga! to je vendar enkrat pošten človek!" Po teh besedah skoči k njemu ter mu jame stiskati roko.

Sladkovski si znovič popravi lase ter nadaljuje:

"Da nisem nikak podlež, se takoj pokaže. Pomnil sem se Muellerju za poslanca največ radi tega, da vam prinesem novice, ki so tako ugodne, da bi hotel izpovedati vse v eni sapi . . . Zahvalite se Bogu in navsotejši njegovi Porodnici, da vas je izbrala za orodje izpreobrnjenja človeških src! Naučen po vašem vzgledu, po vaši obrambi, je jel naš narod otrplosti raz sebe švedski jarem. Kaj naj izpovem prej? Švede pobijajo v Veliki Poljski in na Mazurskem ter prežajo na nje ob potih in soteskah. Ponekje so jim že do dobrega ostrušili hrbet. Plemtvo je jako zasedati konje, kmetje se zbirajo in kjer dobe kasega Šveda, gorje mu! In kdo je to povzročil? Vi . . ."

"Toda to še ni vse. Poslušajte dalje. Kan, spominjajoč se dobrot našega kralja Jana Kazimira — kateremu daj Bog zdravje in vladati še mnogo let! — nam gre na pomoč in je že prestopil mejo poljske ljudovlade. Kozake, ki so se upirali, je pomadril v prah in sedaj drvi s sto tisoč vojski pod Lvov. Hmelnički gre hote ali ne hote z njim."

"Hvala Bogu!" zakličejo navzoči.

"Toda to ni še vse!" nadaljuje Sladkovski. "Heinrik Čarnecki, kateremu niso ostali Švedje poprej mož-beseda, čuti se sedaj prostega ter je že zasedel konja. Kralj Kazimir zbira vojake ter vsak dan že pričakuje njegovega prihoda v deželo; hetman Potocki in Lanekoronski in z njima vsa vojska, čakajo samo na kralja, da se odtrgajo od Švedov ter obrnejo proti njim svoje sablje. Medtem so se spustili v dogovor z gospodom Sapiehom in kanom . . . Z eno besedo, kdor je živ, zasede konja ter odrine na vojno. Vojna razgraja po vsej deželi."

Tožavno je opisati, kaj se je godilo v prsih menihov in plemtva po teh besedah. Nekateri so jokali, drugi padali na kolena ter ponavljali: "Ni mogoče, ni mogoče!" Ko Sladkovski to sliši, se približa k velikemu razpulu, visočemu na steni ter reče:

"Prilagami roke na noge Kristusove z žebri pribite ter prišežem, da sem govoril čisto resnico. Ponavljam vam samo: branite se do poslednje minute, ne omahujte, kajti od vas je odvisna rešitev vse poljske ljudovlade."

Po teh besedah se strese Sladkovskemu glas in solze se mu prikažejo v oči. "Pridejo pa še točki trenotki," nadaljuje, "kajti pripeljejo iz Krakova težke topove. Ko se to zgodi, naskočijo trdnjavo z vse silo, toda to bo poslednji napor Švedov . . . Vstrajajte, kajti rešitev je blizu . . . Zarotim vas pri teh svetih rečih Kristusovih, vstrajajte, kajti sveti naši patroni pridejo na pomoč kralju, hetmanu, vojski in vsa poljska ljudovlada."

Pošten plemič se je razjokal in za njim so se zjokali vsi navzoči.

Duhovnik Kordecki stopi k Sladkovskemu ter razprostre roke. Sladkovski mu pade v naročje v dolg objem. Na to so ga jeli vsi po vrsti objemati in poljubovati, uprav kakor bi bil prinesel novice o zmuzgi in odstupu Švedov od trdnjave.

"Sedaj pa, moji bratje, za menoj v kapelico!" zakliče prednik ter odide in za njimi vsi navzoči. V kapelici se zgrudi prednik na kolena ter jame vneto moliti. Vsi navzoči so molili s solzami sreče in veselja v očeh. Nekaj časa je trajalo molčanje, naposled zakliče prednik Kordecki:

"Pod Tvojo obrambo bežimo, o sveta božja Porodnica . . ."

Dalje besede so mu ostale v ustih; utrujenost, prebitno trpljenje, tajni nemir z radostnim upanjem rešitve, so skipeli v njem kakor velikanski mornski val, radi česar mu je stek potresel prsi, in mož, ki je nosil usodo vse dežele na svojih ramah, je padel na obraz ter zaklical bridko ihtoč:

"O Marija! Marija! Marija!"

Z njim vred so se razjokali tudi navzoči, a podoba Marije v oltarju jih je prijazno gledala. Seje pozna v noč so se razšli menihi in plemtvo, prednik Kordecki pa je ostal vso noč v kapelici. V samostanu so se jeli že bati, da jim poplomsa ne opeša, toda drugo jutro prikazal se je znovič na narožnikih, korakal med vojski očitveno vesel in spočit ter tu pa tam ponavljal:

"Deca! Navsotejšega Devica še pokaže, da je močnejša nego so oni orjaški topovi; potem pa bo konec skrbi in trpljenja!"

To jutro se je približal čenstohovski mešan Jakob Bruhanaki v švedski obleki k samostanskemu obzidju, da ondi potrdi novice o dovoznju težkih topov in o prihodu kana. Poleg tega je prinesel še pismo iz krakovskega konventa, od očeta Antona Paškoveskega, v katerem spodbuja opisujejo, grozne okrutnosti in grabežljivosti Švedov in prositi Jasnogorske menihe, naj ne verujejo obljubam sovražnika, marveč naj vstrajno branijo sveto mesto pred predrznim brezbožnikom.

"Nobene mož-besede ni pri Švedih," je pisal Paškovski. "Nobene vere. Nič božjega, nič človeškega jim ni sveto; ničesar, bodisi pogodbe, ali javne obljube — oni niso vajni držati."

Bil je uprav praznik brezmadežnega spočetja Marije. Nekoliko častnikov in vajakov izpod pomožnih poljskih praporov je po neodjenljivih prošnjah dobilo od Muellerja dovoljenje, da smeje iti v trdnjavo k sveti maši. Med temi vojaki je dospel v samostan tudi neki Tatar, ki je istotako svetoval menihom, naj vstrajajo v borbi, kajti Švedje bodo morali v kratkem osaromečeni odstopiti. To so ponavljali tudi ostali vojaki, potrjujoči vse novice Sladkovskega. "Vse to je zelo okrepilo na duhu obleženec, da se niso več bali onih orjaških topov, marveč so si celo burke brili z njih."

Po sveti maši se je znovič pričelo streljanje. Bil je nek švedski vojak, ki je mnogokrat prihajal pod obzidje ter z gromčim glasom preklinjal navsotejšo Devico. Obleženci so večkrat vstrelili nanj, toda vedno brezuspešno. Kmiticu, kateri ga je vzel enkrat na mhu, je počilo tetivo vojak pa je postal čimdalje bolj predrzen ter je še druge nspjeljal k tomu. Ta dan je začel znovič preklinjati, toda obleženci, zapujoč v pomoč brezmadežne Device, so sklenili, da ga kaznujejo. Streljali so po njem precej dolgo brez uspeha, naposled je pa takova kroglja, odbita od zmolega nasipa, priskakala nalk tihu po snegu ter ga raztrgala na dvoje. Branitelji so se razveselili ter klicali z obzidja: "Kdo si bo odšel še držiti preklinjati?" In njegovi tovariši so res nemudoma zbežali k svojim nasipom.

Švedje so streljali v obzidje in na strehe, toda njihove kroglje niso prestrašile braniteljev Jasne Gore. Streljali so dva dni. Naposled je nastala takšna temna noč, da niti sodčki s smolč, niti ognjilca, katera je prižgal oče Lasota, niso mogli razsvetliti mraka. Medtem pa je vladalo v švedskem taboru nekako nezavodno gibanje. Slišalo se je škripanje koles, glasen človeški trušč, rezganje konj in razni drugi glasovi. Vojaki, stoječi na obzidju, so takoj uganili, kaj to pomeni.

"Topove so pripeljali, ne more biti drugače!" so dejali nekateri.

"Nasipe delajo, toda tema je takšna, da niti prstov na roki ne vidiš."

Stročinstvo se je posvetovalo v samostanu, ali bi mar ne kazalo napraviti izlet, katerega je priporočal Čarnecki, toda Zamojski se je temu uprl, trdeč, da se je pri tako važnem poslu sovražnik gotovo dobro zavaroval ter ima krčkone pešice pripravljene. Radi tega so le streljali proti severu in jugu, od koder je prihajal največji trušč.

Naposled je napočil dan in ob prvem njegovem svitu se je pokazalo pomočno švedsko delo. Na severu in na jugu so se jim prikazali nasipi, katera je delalo nekaj tisoč ljudi. Bili so že jako visoki, da se je obleženec zdelo, da leže enako visoko z obzidjem. Med pravilnimi predori so bila videti črta orjaških topov in za njimi stoječi vojski so bili podobni velikanskim osam.

V cerkvi še ni bila končana rana sveta maša, ko je nenavaden grom pretresel ozaře, da so kar šipe zaženketale, ter nekateri cje popadale iz oknenj in se razbili na kamenja. V cerkvi se je radi tega dvignil silen prah.

Veliki topovi so se oglasili.

Začelo je strašno gromenje, kakršno še niso slišali obleženci. Po končani sveti maši so odšli vsi na obzidje in strehe. Poprejšnji naskoki so bili le nedolžna igrača proti temu strašnemu razgrajanju ognja in železa. Po ozařeju so letele ogromne kroglje, granate, klobučji smolnatih vrvij, baklje in ognjeni motvozi . . . Šestindvajset funtov teške kroglje so krulele obzidje ter butale ter se vzgrevale v stene, odtrgjuoč omet, gnilo in opoko. Obzidje, ki je obdajalo samostan, se je jelo tu pa tam razspirati ter grozilo, da se podre pod neprestanimi novimi udarci. Samostanska poslopja so kar zaspivali z ognjem.

Čuvaji na stolpu so čutili, kako se trese. Tudi cerkev se je tresla od neprestanih strelav; iz nekaterih svetnikov so črte sveče popadale.

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Glas iz tajine. Iz Hamburga na Nemškem pošiljajo slovenski delavci-sodruzi, ki so se tja preselili, vsem zavednim rojakom, socialnim demokratom v Sloveniji pozdrave. Naročeni so mnogi na naš "Naprej". Pišejo med drugim z ogorčenjem o sedanjih jugoslovanski vladi, ki je delavstvu v vsakem oziru nasprotna in sovražna, primerjajoč, z našimi razmerami, v katerih danes živi delavstvo v Nemčiji, kjer delavec uživa predvsem ugled, je gmotno na boljšem, živi v prostornih, zdravih stanovanjih, z vrstvi in kapališči in ima tudi primeroma dobro plačo: in vse to — kljub temu, da duši kruta mirovna pogodba versajlska vsa nemški narod, vse njegovo gospodarsko življenje in razmah. Nemško delavstvo se zaveda svoje zgodovinske naloge v tej dobi, povzdigniti zopet gospodarstvo na onoliko visoko stopinjo, ki bo temelj sodružabljenju.

Vlomljeno je bilo v sobo krojaškega delovodja v belgijski vojnišnici. Vlomilci so odnesli vojaške obleke in podloge v vrednosti 6000 do 7000 kron.

Obojoni verižniki. Po dolgih preiskavah je centralni verižniški urad obsedel naslednje veleveržniške z moko in žitom: Ivana Mejača, sina trgovca in bivšega deželnega poslanca, Mejača iz Komende, Pavla Erzina, brata ravnatelja "Žitnega zavoda". Ljubljana in uradnika zavoda Ivana Vrečka, zaradi navijanja cen in veriženja. Ivan Mejač na 20.000 K globe in šest mesecev zapora. Pavel Erzina na 15.000 K globe in štiri mesece zapora in Ivan Vrečka na 15.000 K globe ter tri mesece zapora. Omenjeni so na zelo premeten in podel način verižili z moko in žitom. Zlorabljali so ime "Žitnega zavoda". Mejač je nakupoval po Banatu in Slavoniji živila, jih pošiljal v Ljubljano pod imenom "Žitni zavod" kjer pa so jih potem na verižniški način razpečali med razne trgovce. Več vagonov žita je na ta način odšlo tudi v Nemško Avstrijo. Mejač je lansko leto sklenil z državno železnico veliko kupčijo, sklepa pa ni izvršil, čeprav mu je dalo ravnateljstvo 130.000 K na razpolago. Mejač je res pošiljal blago pod firmo državnih železnic in Ljubljano, toda državne železnice niso niti kilograma sprejele. Enkrat je Mejač poslal 11 vagonov živil za a-provizacijo državnih železnic, toda ti vagoni so v Ljubljani peznokam izginiti. Potom finančne prokureture je moralo ravnateljstvo državnih železnic tožiti Mejača na izplačilo 130.000 K, katere je potem po malem vrnil. Vse tri veleprodajne je centralni urad zoper verižnike izročil državnemu pravdnistvu, da proti njim postopa kazensko zaradi goljufije.

Mariborska policija je aretirala 27. februarja Martina Lipotnik iz celjske okolice, ki ima na vesti štirikratni rop. Ista dan je padel v roke policiji v Mariboru nek Sujek, katerega preganja roka pravice rradi dvakratnega ropa in ima še za odsedeti eno leto ječe.

Velik cerkven rop. Iz Subotice javljajo: V nedeljo po noči so neznanec vdrli v tukajšnjo veliko cerkev Sv. Terezije, razbili tabernakelj ter odnesli zlate monstrance z dragocennimi dragulji in osem kelihov in skupni vrednosti pol milijona kron.

Ubogi otroci! V nekem kraju blizu kočevske meje nagovori učitelj 10 do 12letne otroke, naj mu odkritorčno povedo, koliko izmed njih ni še nikdar pokusilo žganja. Izmed 32 dečkov so se javili le trije, izmed 26 deklic le 14, da niso še žganja pili. — Na vprašanje, koliko jih še ni kadilo: dečki že vsi, deklica nobena. Konec ure jih opozori, naj povedo doma, kako malo otrok še ni pilo žganja, "hote videli, kaj bodo stariši rekli". "Smejali se bodo", se začuje iz klopi. Kakšne občutke je ponel ta dan učitelj iz šole?

Čudne govornice se širijo po Mariboru zadnji čas. Pripoveduje se namreč, da je veleposelnik Baumann iz St. Ilja, znani pristav klerikalne stranke, izročil nekomu v Mariboru vsoto 30.000 K, da naloži denar v hranilnici. Tisti neko pa pravi, da je ta denar zaigral, vlad česar je na-

stalo v klerikalnem taboru veliko razburjenje, ker je ta neko menda klerikalna "kapaciteta". Mi smo seveda prepričani, da nam gostobesedna "Straža" in "Slov. Gospodar" že v prvi številki zadevo pojasnita, čeprav je to malo nerodno!

Vabilo na veselico

Slovenski pevski zbor "Jugoslavlja" dne 24. aprila, 1920 v Slovenskem Delavskem Domu na Max-hom-Johnstovna, Pa.

Pridetek točno ob SEDMI URI ZVEČER.

Centeni rojaki in rojakinje iz Johnstovna in bližnje okolice, pridite ta večer k naši zabavi, da nam tako pomagete do boljšega uspeha. V enakem slučaju Vam vrnemo. Igrala bode izvrstna orkester godba za ples. Zapelo se bode več krasnih pesmi pod vodstvom gosp. John Potokarja. Tudi šaljiva pošta se bo vrisla. Za suha grla in prazne želoce bode dobro poskrbel veselilni odbor. Pridite vsi in se zabavajte z nami.

Vstopnina za možke osebe 50c. Ženske so vstopnino proste.

Torej ne pozabite na dne 24. aprila sveder, na svideenje pri zabavi! Ujudno vabi odbor! Pevski zbor Jugoslavija.

NARODNA TRGOVSKA DRUŽBA V DUNLO, PA.

se priporoča vsem prijateljem pravih kranjskih klobas. Mi imamo doma izdelane in prekažene klobase, po 45c funt. Pošiljamo jih v vse kraje Združenih držav in Kanado po ekspresu, toda ne manj kot 10 funtov eno naročilo, več pa kolikor želite. Naša družba je slovensko podjetje, to vam najbode jamstvo, da so naše klobase izvrstno in okusno narejene. Torej naročite si jih še danes. Vsekemu naročilu je treba priložiti MONEY ORDER ali bančni draft ček. Vsa naročila in vse denarne nakaznice naj se naslove na:

NATIONAL MERCHANTS COMPANY.

P. O. Box 304, DUNLO, PA.

Drnaba ima na razpolago za prodajo še nekaj delnic in sicer so po \$10.00 delnica, ako želite naložiti nekaj vašega denarja v dobro napredujočo trgovino, ne zamudite te ugodne prilike.

Pišite nam v slovenskem jeziku. Se priporočamo.

NATIONAL MERCHANTS CO., DUNLO, PA.

PATENT.

Ako katerega izmed Slovencev veseli in da je pripravljen pomagati finančno-založiti NOVI PATENT in sicer moj lastni patent, kateri se nahaja v patentnem uradu v Washington, D. C., ki je bil že pregledan in spoznan dobrim. Kakšen je, se v javnosti ne pove. Povem lahko samo toliko, da je koristen in spada pod del pohišta, rabi se v vsaki hiši in je nekaj novega in sanitarnega. Potrebujem partnerja, da mi pomaga plačati stroške za nadaljno patentiranje in sicer za državo Kanado, Anglijo in Francijo. Stroški ne bodo posebno visoki. Za to sem pripravljen partnerju odstopiti del odstotkov prodajne vrednosti. Sam nimam dovolj denarja. Za vsa pojasnila pišite na naslov: FRANK LIPAR, box 274, Trom-mald Minn. (Crow Wing Co.)

Kila umori 7000 ljudi na leto.

Sloven tisoč oseb umre na leto zaradi kile. Tako se glasilo namreč mrtvaški listi. Čemu? Ker so nesrečniki sami sebo zamenjali, ali se ne niso dosti oskrli na uveljavljenih klinah, ali pa so se pregrešili, ali kile. Kake je pa s Vami? Ali se tudi Vi vzemate za tete, da ne niste le tako obzvo, ali kaj drugega? Tako obzvo je čisto na silo, podobna silbi čevri pri veliki steni, da se ne gre. Tako obzvo ne more tako delovati, kakor kaka mehanska priprava. Če se spreved zlenete z obzvo, ustajate za okoliščino hrvi; tako obzvo drine tudi obzvo - mlitice, ki potrebujejo največ obzvanja.

Veda in umetnost je pa izučila način, ki vsomu temu odganja. Vankla, ki nosi sedaj tako obzvo, ali pa copre bilo kaj ki odprst ZASTOP! postavlja takovano FLAPAO metodo, ki je najbolj umetna, logična in vsakemu dosežljiva in naravnost potom odprta strganja (kile) da Vse leto ne bo vedno kelilo. Pošljite svoje ime in naziv na danes na pisarnico: FLAPAO CO., Box 3280, St. Louis, Mo., ali v pošti: Box 228, TONJ na postklopu Pizze in vsa potrebna navodila.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO 25 DEKLET

ZA DELO PRI SLADČICAH HLADITI "KENDI" DOBRA PLAČA, 44 URNO DELO NA TEDI. VSOBOTAH SE NE DELA. NOBENE SKUŠNJE SE NE ZAHTEVA. OGLASITE SE PRI:

E. J. BRACH SONS
311 E. ILLINOIS STREET,
FACTORY No. 1,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO ZAVIJALCE IN SAMOKOLNICE ČARJE.

OGLASITE SE PRI:
FRANK McDERMOTT
FIRST FLOOR
2231 SOUTH PARK AVE.,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO delavca pomočnika za pripravljene slanice.

Oglasite se pri:
220 N. Green St. Upraskajte po
Mr. Millerju.

POTREBUJEMO DEKLETA IN ŽENE

pod 35 let starosti, za različno tovarniško delo v veliki tovarni na zapadni strani mesta. — Dobra plača in izvrstne delavne razmere.

MECHANICAL RUBBER CO.,
230 W. Grand Ave.,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO DELAVCE za tovarniško in navadno delo v veliki tovarni gumijastih izdelkov na zapadni strani mesta.

Dobra plača in izvrstne delavne razmere.

MECHANICAL RUBBER CO.,
236 Grand Ave.,
CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO DEKLETA za tovarniško delo; plačamo po \$18 tedensko za pčenje. Od kosa lahko zaslužite po \$25. Stalno delo. Oglasite se pri:

954 W. 21st Street,
Chicago, Ill.

POTREBUJEMO Raznovrstne pomoči za delo v pralnici.

Oglasite se pri:
Great Western Laundry,
2139 W. Madison St.

POTREBUJEMO delavce v našem skladišču. Dobra plača, izkušnost nepotrebna.

SHAVINGS & SAWDUST CO.,
23rd & Western Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO 20 delavcev za farmo in za poganjanje v cvetličnjakih (greenhouses). Stalno delo, dobra plača.

Vpraskajte na:
3039 Greenhaw St.,
pol bloka severozapadno od 12th in Robey St.